

İSTANBUL
KÜLTÜR
SANAT
VAKFI

VAR
OLMA
NIN
KARAN
LIĞI

VAR
OLMA
NIN
AYDIN
LIĞI

47.
İSTANBUL
MÜZİK
FESTİVALİ

11-30
HAZİRAN
2019

“PİYANONUN 4 SİLAHŞÖRÜ” “4 MUSKETEERS OF THE PIANO”

GEORGE-EMMANUEL LAZARIDIS piyano piano

ZÉYNEP ÜÇBAŞARAN piyano piano

JANIS VAKARELIS piyano piano

CYPRIEN KATSARIS piyano piano

GÜSTERİ SPONSORU
PERFORMANCE
SPONSOR

ışıklar holding a.ş.

DEĞERLİ İŞBİRLİĞİNE
AĞA KLİMİNG
THE KIND
COLLABORATION OF

“PİYANONUN 4 SİLAHŞÖRÜ”

“4 MUSKETEERS OF THE PIANO”

GEORGE-EMMANUEL LAZARIDIS piyano piano

ZEYNEP ÜÇBAŞARAN piyano piano

JANIS VAKARELIS piyano piano

CYPRIEN KATSARIS piyano piano

13.06.2019
PE TH 20.00

Süreyya Operası
Süreyya Opera House

Richard Wagner (trans.: C. Burchard)

Tannhäuser Uvertürü

Tannhäuser Overture

SÜRE DURATION: 15'

Antonio Vivaldi (trans.: N. Econcomou)

Konçerto No. 1, Mi Majör, Op. 8, RV 269, “İlkbahar”

Concerto No. 1 in E Major, Op. 8, RV 269, ‘Spring’

– Allegro

– Largo

– Allegro

SÜRE DURATION: 10'

Georges Bizet (trans.: A. Wastor)

Carmen Fantazisi

Carmen Fantasy

SÜRE DURATION: 10'

Ara Interval

Franz Liszt (trans.: A. Horn)

Macar Rapsodisi No. 15, La minör, S 244/15, “Rákóczi Marşı”

Hungarian Rhapsody No. 15 in A minor, S 244/15, ‘Rákóczi March’

– Allegro animato

– Tempo di marcia animato

– Un poco meno allegro

SÜRE DURATION: 6'

Maurice Ravel (trans.: J. Drillon)

Bolero

SÜRE DURATION: 21'

Mikis Theodorakis (trans.: A. Wastor)

Zorba Süiti

Zorbas Suite

SÜRE DURATION: 12'

Ara dahil 95' sürer. Lasts 95' with interval.

Alkış için eserlerin sonunu beklemenizi rica ederiz.

We kindly request you not to applaud in between movements.

GEORGE-EMMANUEL LAZARIDIS

■ George-Emmanuel Lazaridis'in yorumları, “Mukayese kabul etmeyecek kadar özel” (*BBC Music Magazine*, Adrian Jack) olarak nitelendiriliyor. Yonty Solomon, Alfred Brendel ve Domna Evnouhidou'nun rehberliğinden faydalanan sanatçı 11 yaşından bu yana çok sayıda uluslararası ödül, onur ödülü ve burs aldı.

1978'de Yunanistan'da doğan G.E. Lazaridis, ABD ve Meksika'dan Avrupa, Rusya ve Ortadoğu'ya uzanan başarılı bir uluslararası kariyer sürdürüyor; en prestijli uluslararası festivallerde ve Carnegie Hall, Royal Albert Hall, Musikverein ve St. Petersburg Filarmoni gibi efsanevi mekânlarda konserler veriyor. Lazaridis bugüne kadar, St. Petersburg Filarmoni, Hamburg Filarmoni, İngiliz Kraliyet Filarmoni, Strazburg Filarmoni, Varşova Filarmoni ve Fransa Radyo Filarmoni dahil pek çok orkestra eşliğinde, Neville Marriner, Ingo Metzmacher, Yuri Temirkanov, Maxim Şostakoviç ve Mikko Frank gibi şefler yönetiminde çaldı.

Oda müziği alanında da son derece başarılı olan sanatçı, Medici Yaylı Çalgılar Dörtlüsü, Ysaye Yaylı Çalgılar Dörtlüsü, Viyana Sekizlisi, BT İskoç Topluluğu gibi tanınmış topluluklar, Leonidas Kavakos, Michael Tilson Thomas gibi sanatçıların yanı sıra efsanevi şancılar Barbara Hendricks ve Maria Farandouri ile de işbirliklerine imza attı.

Lazaridis'in gerçekleştirdiği kayıtlar coşku ile karşılandı; uluslararası basın tarafından beş yıldızlı eleştiriler aldı ve sıklıkla ayın albümü seçildi. Yakın tarihli kayıtları *Pianist* dergisi tarafından Richter ve Arrau gibi piyano devleriyle birlikte son on yılın en iyi 50 yayını arasına seçildi ve aslına sadık yorumların en iyileri arasında gösterildi.

Edwin Roxborough, Christos Samaras ve Daryl Runswick'ten bestecilik eğitimi alan Lazaridis, esas olarak solo piyano ve koro için ve iki türün bileşimi olan besteler yaptı; ayrıca şarkı serileri yazdı ve tiyatro, dans ve multimedya yapımlarına müzik yaptı. Ayrıca koro, piyano ve senfoni orkestrası için büyük ölçekli bir oratoryo ve 1. Dünya Savaşı'nın bitişinin 100. yılı vesilesiyle Ek Neron başlıklı piyano konçertosunu besteledi. Kendisine yapıt sipariş eden kurumlar arasında Avrupa Kantat Festivali, Makedonya Eyaleti, “Greek Presidency of Democracy”, 1997 Avrupa Kültür Başkenti Organizasyonu, Mercouri Vakfı, Birmingham Yeni Sanatlar Festivali, Helen Uluslararası Festivali, Atina Devlet Orkestrası, Wigmore Hall, Princeton Üniversitesi ve Milano incontra di Grecia Festivali sayılabilir.

Lazaridis çeşitli uluslararası kültür kurumları ve toplulukların da kurucuları arasında: ADAP Barış İçin Sanatçılar Derneği, Uluslararası Müzik Köyü Festivali ve Kyklos Ensemble bunlardan bazıları... Sussex, Maria Callas, Gina Bachauer gibi uluslararası yarışmaların jürilerinde düzenli olarak yer alan sanatçı, aynı zamanda saygın bir pedagog olarak Trinity Üniversitesi, Birmingham Üniversitesi, Manhattan Müzik Okulu gibi okullarda ustalık sınıfları gerçekleştiriyor.

Lazaridis, 2011–2013 yılları arasında Uluslararası Demetria Festivali'nin müzik direktörlüğünü üstlendi. 2010'dan bu yana Selanik Konser Salonları Organizasyonu'nun sanat direktörü olarak, Uluslararası Çocuk Koroları Festivali ve 8-25 yaş arası 100 yetenekli Yunan müzisyenden oluşan El Sistema benzeri gençlik senfoni orkestrası MOYSA gibi yeni eğitsel oluşumlara öncülük etti.

■ Lazaridis's performances have been characterised as 'special enough to be beyond comparison' (*BBC Music Magazine*, Adrian Jack).

Mentored by Yonty Solomon, Alfred Brendel, and Domna Evnouhidou, he has received a plethora of international prizes, honorary awards and scholarships since age 11.

Born in Greece in 1978, Lazaridis enjoys a flourishing international career that has taken him from the USA and Mexico to Europe, Russia, and the Middle East, in some of the most prestigious international music festivals and legendary venues such as Carnegie Hall, Royal Albert Hall, Musikverein, and St Petersburg Philharmonic. He has performed with the St Petersburg, Hamburg, Royal, Strasbourg, Warsaw, and French Radio Philharmonic Orchestras, amongst many others, under the direction of personalities such as Sir Neville Marriner, Ingo Metzmacher, Yuri Temirkanov, Maxim Shostakovich, and Mikko Frank.

A sought-after chamber musician, he has also collaborated with renowned ensembles and soloists such as the Medici Quartet, the Ysaye Quartet, the Vienna Octet, the BT Scottish Ensemble, Leonidas Kavakos, Michael Tilson Thomas, and many others, including legendary singers Barbara Hendricks and Maria Farandouri. His various CD releases have been rapturously received, with five-star reviews from the international press, often selected as instrumental discs of the month. Recent recordings were selected within the top 50 best releases of the decade by *The Pianist* and ranked amongst the best historical performances, alongside keyboard giants such as Richter and Arrau.

He studied composition with Edwin Roxborough, Christos Samaras, and Daryl Runswick. He has mainly composed for solo piano, chorus, and combinations of the two genres, as well as song cycles and music for theatre, dance, and multimedia productions. He has also composed a large-scale oratorio for choir, piano, and symphony orchestra, and recently, his piano concerto, *Ek Nekron*, commemorating 100 years from the end of Great War.

He has received commissions from the Europa Cantat Festival, Prefecture of Macedonia, Greek Presidency of Democracy, Cultural Capital of Europe 1997 Organization, Mercouri Foundation, Birmingham's New Arts Festival, Hellenic International Festival, Athens State Orchestra, Wigmore Hall, Princeton University, and International Festival 'Milano incontra di Grecia', among others.

Lazaridis is also a co-founder of international cultural institutions and ensembles such as the ADAP Association of Artists for Peace, Music-Village International Festival, and Kyklos Ensemble. A regular member of international competition panels (Sussex, Maria Callas, Gina Bachauer among others), Lazaridis is also a widely respected pedagogue, giving masterclasses worldwide in music academies and universities such as Trinity College London, Birmingham City University, and Manhattan School of Music.

Between 2011 and 2013, he served as music director at the Demetria International Festival. Since 2010, he has been the artistic director of the Thessaloniki Concert Halls Organization, where he led the foundation of new educational institutions such as the International Children's Choirs Festival and MOYSA - an El Sistema inspired youth symphony orchestra of 100 talented Greek musicians, aged 8 to 25 years old.

ZEYNEP ÜÇBAŞARAN

■ Zeynep Üçbaşaran müzik eğitimine dört yaşında İstanbul Belediye Konservatuarı'nda başladı. Budapeşte Franz Liszt Müzik Akademisi'nden konser sanatçısı diplomasını aldıktan sonra eğitimine Almanya'nın Freiburg Müzik Üniversitesi'nde devam etti. ABD'nin Güney California Üniversitesi'nden yüksek lisans ve doktora derecelerini alarak lisansüstü eğitimini tamamladı. Sanatçının ödül aldığı yarışmalar arasında 1996 ve 2001 Los Angeles Uluslararası Liszt Yarışması sayılabilir. Üçbaşaran 2003'te ABD'de Daughters of Atatürk Derneği tarafından Yılın Kadını Ödülü'ne layık görüldü. Wigmore Hall dahil olmak üzere birçok ülkenin önemli salonlarında resital ve konserler veren sanatçının Liszt, Schubert, Mozart, Scarlatti ve Beethoven'ın yanı sıra Saygun, Bernstein ve Muczynski gibi 20. yüzyıl bestecilerinin yapıtlarını içeren ve dünyaca ünlü müzik dergilerinde övgü ile bahsedilen CD kayıtları bulunuyor. *Gramophone* dergisi sanatçıdan, "Zeynep Üçbaşaran'ın yorumlarına hoşça giden bir zarafet hâkim" sözleri ile bahsetti. Zeynep Üçbaşaran'ın kayıtları arasında Chopin'in *scherzo* ve Polonezleri, W.A. Mozart'ın tüm piyano sonatları ve Naxos tarafından yayınlanmış olan A.A. Saygun'un piyano yapıtları yer alıyor. Üç piyano için yazılmış yapıtlar projesi kapsamında piyanist, meslektaşları ile A.A. Saygun'un opus 73 Poem yapıtının ilk kaydını gerçekleştirdi. Liszt'in 1847'de İstanbul'u ziyareti sırasında çaldığı yapıtlardan oluşan bir programı seslendiren sanatçının icrası, Liszt'in doğumunun 200. yıldönümü olan Ekim 2011'de TRT ve Avrupa Yayın Birliği (EBU) işbirliği ile canlı olarak Avrupa radyolarında yayınlandı. Yakın zamanda *Liszt İstanbul'da* adında bir CD kaydı piyasaya çıkan sanatçı, ayrıca Mozart'ın tüm piyano çeşitlemelerini kaydetti. Üçbaşaran gelecek sezonlarda vereceği ustalık sınıfları ve solo konserlerin yanı sıra Türk ve yabancı sanatçıların dahil olduğu oda müziği çalışmalarına, konser projelerine ve CD kayıtlarına devam edecek.

■ Pianist Zeynep Üçbaşaran started her music studies aged 4 at the Istanbul Conservatory. She got her concert artist diploma from the Liszt Academy of Music, Budapest. After advanced studies at the Freiburg Hochschule für Musik, Germany, she obtained her MA and DMA degrees in piano performance from the University of Southern California. Among other professional awards such

as the American Liszt Society Award, Üçbaşaran was a prize-winner in the 1996 and 2000 Los Angeles Liszt Competitions. She was designated a ‘Woman of Distinction, 2003’ by the Daughters of Atatürk Organization in the USA. She has given recitals and concerts in many countries. She made her Wigmore Hall debut in November 2004 and issued CDs of the music of Liszt, Schubert, Mozart, Scarlatti, Beethoven, and twentieth century composers such as Saygun, Bernstein, and Muczynski to critical acclaim. The *Gramophone* remarked that ‘an agreeable elegance pervades pianist Zeynep Üçbaşaran’s playing’.

Her recordings include the scherzos and polonaises of F. Chopin, complete piano sonatas of W.A. Mozart, and the piano music of A.A. Saygun, issued by Naxos International. As a part of her unique project of three-piano music of international composers, she has performed with her colleagues Sergio Gallo and Miguel Ortega Chavaldas and realized the premiere recording of Saygun’s Poem, opus 73, for three pianos.

Her performance of works that Franz Liszt performed in Istanbul when he visited the city in 1847 was broadcast by the European Broadcasting Union (EBU) to all of Europe as part of the composer’s 200th birthday celebrations in October 2011. A compilation of these selections interpreted by Üçbaşaran was released in 2013 under the title *Liszt in Istanbul*. She has recently completed her project of recording the complete set of Mozart’s variations for piano.

Üçbaşaran has given masterclasses and lecture recitals in the USA, Brazil, Spain, Sweden, and Turkey. As a part of her recent activities, in addition to concertising as a solo performer, Üçbaşaran has toured with international musicians in various chamber music recitals. These collaborations will continue into the next season of her musical activities.

JANIS VAKARELIS

■ Yunan piyanist Janis Vakarelis uluslararası alanda başarılı bir kariyer sürdürüyor. Simon Rattle, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Kurt Masur, Mstislav Rostropoviç, Colin Davis, Esa-Pekka Salonen, Christoph Eschenbach, Yehudi Menuhin, Marek Janowski, Charles Dutoit, Vladimir Ashkenazy, Neville Marriner, Vladimir Fedoseyev, Yutaka Sado ve Sakari Oramo gibi şeflerle Philharmonia Orkestrası, Leipzig Gewandhaus, Bavyera Radyo Senfoni, Dresden Staatskapelle, Paris Orkestrası, İngiliz Kraliyet Filarmoni, Birmingham Şehri Senfoni, Kraliyet Liverpool Filarmoni, Viyana Senfoni, Fransa Ulusal Orkestrası, Floransa Maggio Musicale Orkestrası, RAI Ulusal Orkestrası, BBC Senfoni, Academy of St. Martin in the Fields, Salzburg Mozarteum Orkestrası ve Fransa Radyo Filarmoni gibi önde gelen orkestralar eşliğinde konserler verdi.

Viyana Musikverein, Carnegie Hall, Salzburg Festival Salonu, Berlin Filarmoni, Zürih Tonhalle, Amsterdam Concertgebouw, Londra Kraliyet Festival Salonu ve Londra Royal

Albert Hall gibi prestijli salonlara ve BBC Proms, Schleswig-Holstein, La Roque d’Anthéron, Spoleto, Brescia-Bergamo, Echternach, Gstaad Sintra ve Enescu gibi uluslararası festivallere konuk oldu.

Janis Vakarelis yıllar içinde RCA (Brahms, Prokofyev), ASV (Brahms), RPO (Liszt, Prokofyev, Gershwin) etiketleri altında *Gramophone*, *Classical Music* ve *Diapason* dergilerinde övgülerle bahsedilen pek çok albüm kaydetti.

Sanatçı, New York’ta ilk konserini 2012 Ekim’inde Carnegie Hall’da verdi..

■ The Greek pianist Janis Vakarelis enjoys a major international career, having worked with conductors such as Simon Rattle, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Kurt Masur, Mstislav Rostropovich, Colin Davis, Esa-Pekka Salonen, Christoph Eschenbach, Yehudi Menuhin, Marek Janowski, Charles Dutoit, Vladimir Ashkenazy, Neville Marriner, Vladimir Fedoseyev, Yutaka Sado, and Sakari Oramo and performed with the leading orchestras such as the Philharmonia Orchestra, Gewandhaus Leipzig, Bavarian Radio Symphony Orchestra, Staatskapelle Dresden, Orchestre de Paris, Royal Philharmonic Orchestra, City of Birmingham Symphony Orchestra, Royal Liverpool Philharmonic Orchestra, Wiener Symphoniker, Orchestre National de France, Maggio Musicale Fiorentino Orchestra, Orchestra Nazionale della RAI, BBC Symphony Orchestra, Academy of St. Martin-in-the-Fields, Mozarteum Orchester Salzburg, and Orchestre Philharmonique de Radio France, among others.

He has performed in prestigious halls including Musikverein Vienna, Carnegie Hall, Festspielhaus Salzburg, Berlin Philharmonie, Tonhalle Zürich, Concertgebouw Amsterdam, Royal Festival Hall, and Royal Albert Hall and in such international festivals as the BBC Proms, Schleswig-Holstein, La Roque d’Anthéron, Spoleto, Brescia-Bergamo, Echternach, Gstaad, Sintra, and Enescu Festival.

Janis Vakarelis has recorded extensively over the years for RCA (Brahms, Prokofiev), ASV (Brahms), RPO Records (Liszt, Prokofiev, Gershwin), which earned him extraordinary reviews in *Gramophone*, *Classical Music*, and *Diapason*. He made his New York debut at the Carnegie Hall in October 2012.

■ Fransa-Kıbrıs asıllı piyanist ve besteci Cyprien Katsaris, 1951 Marsilya doğumlu. Paris Konservatuarı mezunu olan sanatçı, burada Aline van Barentzen ve Monique la Bruchollierie ile piyano çalıştı. 1977 yılında Bratislava'da UNESCO Uluslararası Genç Yorumcular Platformu'nda ve 1974'te Versay'daki Uluslararası Cziffra Yarışması'nda birinci oldu; 1972 Uluslararası Kraliçe Elisabeth Yarışması'nda ise ödül kazanan tek Batı Avrupalı yarışmacıydı. Uluslararası kariyeri dünyanın önde gelen orkestralarıyla verdiği konserleri de içeriyor: Berlin Filarmoni, Dresden Staatskapelle, Leipzig Gewandhaus, Cleveland Orkestrası, Amsterdam Kraliyet Concertgebouw Orkestrası, Philharmonia Orkestrası, NHK Senfoni, Moskova Filarmoni, Pekin Senfoni bunlardan bazıları. Leonard Bernstein, Kurt Masur, Myung Whun Chung, Neville Marriner, Simon Rattle, Antal Doráti, Mstislav Rostropoviç, Charles Dutoit, Nikolaus Harnoncourt ve Christoph von Dohnányi gibi şeflerle işbirliği yapan sanatçıyı Karl Münchinger, 1986'da Stuttgart Oda Orkestrası ile veda konserine Haydn'ın Re Majör Konçerto'sunu seslendirmek üzere davet etti. Cyprien Katsaris, Teldec etiketi altında kaydettiği albümlerle 1985 Frédéric Chopin Albüm Büyük Ödülü, 1984 ve 1989 Franz Liszt Albüm Büyük Ödülü, 1986 İngiliz Müzik Satıcıları Birliği Ödülü ve Beethoven/Liszt 9. Senfoni kaydı için 1984 Almanya Yılın Kaydı Ödülü'nü aldı. Ayrıca Sony Classical, EMI, Warner Classics, Deutsche Grammophon, BMG/RCA, Decca ve Pavane etiketiyle de albümleri yayınlanan sanatçı artık kendi firması, PIANO 21 altında kayıt yapıyor. Salzburg Oda Filarmonisi ve Yoon K. Lee ile Salzburg ve Viyana'da seslendirdiği, ayrıca canlı kaydı da yayınlanan Mozart konçertoları gibi standart repertuarın yanı sıra Philadelphia Orkestrası ve Eugene Ormandy ile kaydettiği Liszt/Çaykovski'nin Macar Stili Konçertosu gibi unutulmuş yapıtları da gün yüzüne çıkarıyor. Japon NHK televizyonu 1992 yılında Cyprien Katsaris ile Frédéric Chopin üzerine 13 bölümlük bir program çekti; programda Katsaris'in ustalık sınıfları ve icraları da yer alıyordu. 17 Ekim 1999'da Frédéric Chopin'in ölümünün 150. yılında Carnegie Hall'da verdiği resitalde New Yorklu müzikseverler Katsaris'i ayakta alkışladı. 27 Ocak 2006'da, Mozart'ın 250. doğum gününde, Mannheim Mozart Orkestrası'nın,

kurucusu ve şefi Thomas Fey yönetimindeki açılış konserinin solistiydi. Mart 2006'da Cyprien Katsaris, Franz Liszt'in öldüğü yıl olan 1886'ya kadar ders verdiği Weimar'daki evinde, Liszt'ten sonra ustalık sınıfı düzenleyen ilk piyanist oldu. Ağustos 2008'de Pekin Olimpiyatları kapsamında Ulusal Sahne Sanatları Merkezi'nde iki konser vermek üzere davet edildi. 10 Temmuz 2014'te Paris'teki Louis Vuitton Vakfı'nda verilen ilk konserde yer aldı. Cyprien Katsaris, UNESCO Barış Elçisi (1997) unvanının yanı sıra Lüksemburg Liyakat Nişanı (2009) ve Fransa Sanat ve Edebiyat Şövalyeliği Nişanı (2000) sahibi. Ayrıca 2001'de Paris Şehri Madalyası ve 2011'de Güney Kıbrıs'ta Nemitsas Ödülü ile onurlandırıldı.

■ Cyprien Katsaris, the French-Cypriot pianist and composer, was born in Marseilles in 1951.

A graduate of the Paris Conservatoire where he studied piano with Aline van Barentzen and Monique de la Bruchollierie, he won the International Young Interpreters Rostrum-UNESCO (Bratislava 1977), the first prize in the International Cziffra Competition (Versailles 1974) and was the only western-European prize-winner at the 1972 Queen Elisabeth of Belgium International Competition.

His major international career has included performances with the world's greatest orchestras: Berlin Philharmonic, Staatskapelle Dresden, Leipzig Gewandhaus Orchestra, Cleveland Orchestra, Royal Concertgebouw Orchestra Amsterdam, Philharmonia (London), NHK Symphony Orchestra (Tokyo), Moscow Philharmonic Orchestra, and Beijing Symphony Orchestra. He has collaborated with conductors such as Leonard Bernstein, Kurt Masur, Myung Whun Chung, Sir Neville Marriner, Sir Simon Rattle, Antal Doráti, Mstislav Rostropovich, Charles Dutoit, Nikolaus Harnoncourt, Christoph von Dohnányi, and Karl Münchinger, who on the festive occasion of his farewell concert in 1986 with the Stuttgart Chamber Orchestra, personally invited Katsaris to perform the Haydn D Major Concerto.

Katsaris has recorded extensively for Teldec (Grand Prix du Disque Frédéric Chopin, Warsaw 1985; Grand Prix du Disque Franz Liszt, Budapest 1984

and 1989; British Music Retailers Association's Award 1986; Record of the Year 1984, Germany, for the 9th Symphony of Beethoven/Liszt), Sony Classical, EMI, Warner Classics, Deutsche Grammophon, BMG/RCA, Decca, Pavane, and now on his own label, PIANO 21.

In addition to the standard repertory, such as the complete concertos by Mozart, recorded live and performed in Salzburg and Vienna with Yoon K.

Lee and the Salzburger Kammerphilharmonie, he has revived long lost works such as the Liszt/Tchaikovsky *Concerto in the Hungarian Style* which he has recorded with Eugene Ormandy and the Philadelphia Orchestra.

In 1992, the Japanese NHK TV produced with Cyprien Katsaris a thirteen-programme series

© CATHERINE THIRY

on Frédéric Chopin which included masterclasses and his own performance. On 17 October 1999, New York concertgoers offered Katsaris a standing ovation in Carnegie Hall for his recital dedicated to Frédéric Chopin, performed on the 150th anniversary of his death. On 27 January 2006, the 250th Anniversary of Mozart's birth, he was the soloist at the inaugural concert of the Mozart Orchestra Mannheim, founded and conducted by Thomas Fey. In March 2006 Cyprien Katsaris was the first pianist to give masterclasses in Franz Liszt's house in Weimar since Liszt himself, who taught there for the very last time in 1886, the year of his death. In August 2008, he was invited to give two concerts on the occasion of the Beijing Olympic Games at the National Center for the Performing Arts. On 10 July 2014 Cyprien Katsaris performed in the first concert at the Louis Vuitton Foundation in Paris.

Cyprien Katsaris is 'Artist of UNESCO for Peace' (1997), 'Commandeur de l'Ordre de Mérite du Grand-Duché de Luxembourg' (2009) and 'Knight of the Order of Arts and Letters' (France 2000). He also received the 'Médaille Vermeil de la Ville de Paris' (2001) and the 'Nemitsas Prize' (Cyprus, 2011).

PROGRAM NOTLARI

Richard Wagner (trans.: C. Burchard) Tannhäuser Uvertürü

Wagner, konusu 13. yüzyılda Almanya'da geçen üç perdelik *Tannhäuser* operasını Dresden'de orkestra yöneticisi olduğu 1843–1845 yılları arasında bestelemiş ve yapıt ilk kez 19 Ekim 1845'te aynı kentte sahnelenmiştir. Wagner bu operasında iki ayrı efsaneden yararlanmıştı: 16. yüzyıldan kalan Tannhäuser'in eski halk şarkısıyla, 13. yüzyıla ait Wartburg'da "Şarkıcıların Savaşı" adlı şiirleri değerlendirmiştir. Tarihteki asıl Tannhäuser (ya da asıl adıyla Danheuser) Alp dağları yöresinde doğmuş; 15 yaşında evden kaçarak Haçlı Seferleri'ne katılmış; Avusturya'da II. Friedrich'in sarayında görev almıştır. Sonra da bir maceracı olarak bilinmeyen bir yerde ve zamanda ölmüş, böylece yaşamı da bir aşk şarkısına konu olmuştur.

Wagner, *Tannhäuser*'de ana fikir olarak saf ve kutsal aşkla lanetlenmiş aşk (şehvet) arasındaki çatışmayı sergiler. Burada kutsal duyguların temsilcisi Thüringen Derebeyi Hermann'ın yeğeni Elizabeth, şehvetin temsilcisi ise aşk tanrıçası Venüs'tür. Birbirine zıt bu iki kadın arasında bocalayarak vicdaniyla mücadele eden ise saz şairi Tannhäuser'dir. 1. Perdenin ilk sahnesinde Tannhäuser, Venüs'ün büyüüne kapılır. İkinci sahnede ise ünlü Hacılar Korosu sahnelenir. Bu arada Tannhäuser mutlu bir kır sahnesinde büyüden kurtulmuş, dua ederken şarkıcı şövalyelere rastlar ve onlardan Elizabeth'in onun yokluğunda Wartburg şarkı yarışmalarına gelmediğini öğrenerek duygulanır, onlara katılır.

Uçan Hollandalı Uvertürü ile birlikte konser sahnelerinde en çok seslendirilen *Tannhäuser* Uvertürü, operanın temel fikirlerini oldukça açık ve anlamlı yansıtır. Önce 3/4'lük ölçüde, mi majör tonda Hacılar Korosu teması ile başlar; görkemli yükselir, sonra yumuşak sönerken hacıların Roma'dan dönüşünü canlandırır. Orta bölme hareketli (*Bewegt*) tempoda, 4/4'lük ölçüde aldatıcı ve bulanık tınırlarla Venüsberg'in zevklerini duyurur. Dorukta ise Tannhäuser'in bu Venüs Dağı'ndaki tutkulu şarkısı yansır. Sonra dindar hava, hacıların korosu tekrar belirir; Venüs'ün temasını yok etmeye çabalar ve sonunda başarır. Hacılar geri dönmektedir; koro teması tüm görkemiyle yükselir, parlak bir şekilde saf aşkın günahkâr aşk üzerindeki yengisi kutlanır. (Süre 15')

— İRKİN AKTÜZE

Antonio Vivaldi (trans.: N. Econcomou)

Konçerto No. 1, Mi Majör, Op. 8, RV 269, "İlkbahar"

– *Allegro*
– *Largo*
– *Allegro*

Vivaldi'nin bestelediği yüzlerce konçerto arasında Mevsimler başlıklı, solo keman ve yaylı çalgılar için konçertoların özel bir yeri olmasına bir neden de yapıtın dört mevsimi tasvir etmesine karşın, tümüyle bahar havasını yansıtmasıdır. Vivaldi yapıtına açıklayıcı olarak Bahar, Yaz, Sonbahar ve Kış başlıklı dört de sone eklemiştir. Böylece müzik tarihinde ilk kez programlı yapıt yaratan da o olmuştur. Bestecinin yazdığı sanılan bu soneler, yapıtın 1725'te Amsterdam'da Le Cène yayınevinde basılan ilk kopyalarında yer almıştır. Opus 8 olarak numaralanan ve "Il cimento dell'armonia e dell'invention" (Armoni ve buluşun denemesi) başlığını taşıyan 12 konçertonun ilk dördü olan Mevsimler'in her konçertosu da bu sonelerle ilişkilidir. Hatta Vivaldi, bunu kesinleştirmek amacıyla, her soneyi harflerle işaretlemiş ve bunu partiyonun üzerine işlemiştir. Tonalite konusunda da dikkatli davranmış, her mevsimi kendine uygun tonalitelere değerlendirmiştir. 1. Konçerto'da ilkbaharın canlılığını daha iyi belirlemek için kemanın en parlak ve aydınlık tonalitesi olan mi majörü kullanmıştır. İlkbahar'ın 4/4'lük ölçüdeki 1. Bölümü *Allegro*'da beş *tutti* ve dört solo pasaj vardır. *Tutti*'ler eğlenceli köy ezgilerini; sololar ise kuş cıvıltısını, oktavlar gök gürültüsünü, tremololar şimşekleri ve yine çeşitli kuşları canlandırır. Sone şöyledir: "Baharın gelişini kuşlar neşeye karşılıyor, sevimli şarkısıyla kutluyor. Kaynakların hafif şırıltısı duyuluyor. Zefir rüzgârı hafifçe esmekte. Sonra hava kara bir mantıyla örtülür; şimşek ve gök gürültüsü baharı duyurmak ister. Ortalık yeniden sessizleşince kuşlar tekrar sihirli şarkılarına başlar." İlkbahar'ın 3/4'lük ölçüdeki 2. Bölümü *Largo*'da ikinci keman solosu (Il Capraro che dorme) pastoral bir sahne sergiler: "Çiçeklerle bezenmiş çayırdaki, yaprakların tatlı hışırtısında keçi çobanı, yanındaki sadık köpeğiyle sakin yatmaktadır." Bu ağır bölümde, partiyonda çok güçlü çalınması istenen köpek havlamalarını (il cane che grida) viyola canlandırır. Son bölüm *Allegro*, sürdünli çalınan *danza pastorale* 2/8'lik ölçüde sevimli bir kır dansıdır. "Peri kızları ve çoban –sürdünli yaylılarla duyurulan– gaydanın şenlikli sesiyle dans ederek, parlak ilkbaharı şanına uygun karşılar." Ancak tonalite bir an parlaklığını yitirir ve mi minöre döner; sonuçta yine aynı şenlikli havaya kavuşulur. (Süre 10')

— İRKİN AKTÜZE

Georges Bizet (trans.: A. Wastor) Carmen Fantazisi

George Bizet (1838–1875) Paris'te doğmuş ve aynı şehirde, atardamar yırtılmasından 37 yaşında ölmüştür. Hayatı boyunca anlaşılamamış bir dâhi olduğunu söyleyenler, *Carmen* operası ile yaşadığı "başarısızlığın" onu öldürdüğünü de savunurlar. Aslında, Paris Komik Opera'daki prömiyerinde eleştirilere maruz kalmasına rağmen, yapıt ilk iki ayda 33 kez sahnelenmiş ve iyi bir gişe başarısı yakalamıştır. O zamandan bu yana ise *Carmen* dünyada en çok seslendirilen opera olmuş; yapıttan iki orkestra süiti çıkarılmıştır. En az dört kez filmi yapıldığı gibi, bir kez baleye ve hatta Katerina Witt için buz pateni balesine de uyarlanmış. Tüm bu ilginin nedeni olarak iki etken öne sürülebilir: Birincisi, dışı bir Don Juan sayılabilecek Carmen karakterinin güçlü iradeye sahip, baskılara boyun eğmeyen bir kadın olarak bir ikon haline gelmesi; ikincisi ise bu kadar çok sayıda güzel ezgiye sahip bir operanın az bulunması. Yapıt üzerine sütünlerin yanı sıra fantaziler de yazılmıştır. Fantaziler, özgür yapıda parçalar olup genellikle doğaçlama karakteri de taşır. *Carmen* üzerine yazılmış fantaziler arasında Pablo de Sarasate'nin opus 25 Carmen Fantazisi ve Franz Waxman'ın 1946 tarihli *Humoresque* filmi için bestelediği Carmen Fantazi özellikle ünlüdür.

Bu programda yer alan Carmen Fantazisi, Janis Vakarelis, Cyprien Katsaris ve George Lazaridis ile dört piyano olarak konserler veren piyanist Achilleas Wastor'a aittir. 1973 Atina doğumlu Wastor'un çok sayıdaki düzenlemesi arasında Theodorakis'in Zorba Süiti (dört piyano için) ve Stravinsky'nin Ateşkuşu Bale Süiti (iki piyano için) sayılabilir. (Süre 10')

Franz Liszt (trans.: A. Horn)
Macar Rapsodisi No. 15, La minör,
S 244/15, “Rákóczi Marşı”

- *Allegro animato*
- *Tempo di marcia animato*
- *Un poco meno allegro*

Macar müziğini ilk kez araştıran büyük piyano virtüözü ve besteci Franz Liszt halk ve Çigan müziğiyle çocukluğundan başlayarak yaşamı boyunca ilgilenmiştir. 1859'da yazdığı *Çiganlar ve Macaristan'daki Müzikleri* adlı kitabında da bu müzikten etkilendiğini belirtir. 1840–1846 yılları arasında Macar Ulusal Ezgileri ve Macar Rapsodileri adıyla bestelediği on albümü *Macar Ulusal Melodileri* olarak yayınlamış, 1850'den sonra bunları Macar Rapsodileri adı altında toplamıştır. Liszt'in Macar ulusal müziği olarak kabul ettiği bu müzik, Macar çingenelerinin kullandığı Çigan Gamı adı verilen renkli ve çekici sistemle, daha 9. yüzyıldan kalan ulusal Macar ezgilerini yeni bir anlayışla yorumlamaları, ancak Bartók ve Kodaly gibi Macar bestecilerin çalışmalarıyla 20. yüzyılda gün ışığına çıkmıştır. İlk rapsodilerini 1851–1853 yılları arasında yayımlayan, son beşini de yaşamının son 20 yılında besteleyen ve bu 19 rapsodiyi E. Zerdahély'ye ithaf eden Liszt, rapsodilerinde 3/4'lük ve 6/8'lik ölçülerden kaçınmış, daha çok Macar geleneğine uygun 2/4'lük ve 4/4'lük ritimleri kullanmıştır. Ayrıca Çardaş'a benzer şekilde ağır ve çabuk bölmeler, *rubato* (ağırlaşma), *accelerando* (hızlanma) gibi tempo değişikliklerini bol bol değerlendirmiştir. Liszt'in 19 Macar Rapsodisi'nden on beşincisi ise ünlü bir ezginin virtüöz bir düzenlemesidir. Bu ezgi, ulusal Macar kahramanı olarak kabul edilen devrimci Rákóczi'yi (Rakoçi) anlatan ve 1780–1800 yılları arasında çıktığı sanılan ve türlü çeşitlemelerle işlenen bir şarkıdır. Bu şarkı, opera bestecisi Franz Erkel'in (1810–1893) 1840'ta yaptığı yeni bir düzenleme ile Liszt'in dikkatini çekmiş ve onun bu rapsodisine temel oluşturmuştur. Bu yapıt, Liszt'i Macar ulusal kahramanı yapmıştır. Rapsodi, kreşendo oktav parçaları ile gürültülü olarak, hızlı ve canlı (*Allegro animato*) tempoda başlar. Bunu izleyen marş teması, çok belirgin ve canlı (*Marcia animato*) kısım doğal armonilerin vahşice yükselişine sahne olur. Marşın trio bölümünde ise dostça bir tavırla zarif motif, simbal ve triangel (üçgen) efektleri ile sergilenir. Fırtına gibi bir kadans üçlü aralıklı *glissando*'larla süslenerek tekrara (*reprise*) dönlür. Koda ise bir zafer marşı gibi yükselir. Bu yapıtı Rusya'da doğan, 1942'de Amerika vatandaşı olan ve büyük şef Arturo Toscanini'nin kızı Wanda ile 1933'te evlenen ünlü piyanist Vladimir Horowitz (1904–1989) piyano için tekrar düzenleyerek daha da virtüöz hale getirmiştir. (Süre 6')

— İRKİN AKTÜZE

Maurice Ravel (trans.: J. Drillon)
Bolero

Ravel, dansçı Ida Rubinstein'a bir bale müziği yazmak için söz vermişti ve bunun için de Albeniz'in Iberia'sının orkestrasyonunu düşünüyordu. Ancak telif hakkı bir başkasına ait olan yapıttan vazgeçerek, sabit bir fikir gibi kafasında sürekli duyduğu 16 mezürlük ezgiyi ele aldı. Arkadaşına yazdığı bir mektupta yapıtının ilerde göreceği büyük ilgiyi bilmeden, alçakgönüllülükle şöyle diyordu: “Alışıl gelmiş şekilde bir formu, bir geliştirimi yok; modülasyon (ton değişimi) bile yok sayılabilir. *Padilla* tarzında bir tema, saf bir ritim ve orkestra için yazıldı.”

Bugün müzikle ilgisi olmayanların bile bildiği Bolero, ilk kez 22 Kasım 1928'de Paris Operası'nda yorumlandı. Bronislava Nijinska'nın koreografisini yaptığı ve Ida Rubinstein'in canlandırdığı yapıtın herhangi bir konusu yoktur. Dumanla dolu bir İspanyol meyhanesinde ortadaki büyük masa üzerinde, geleneksel İspanyol giysileriyle bir kız (Ida Rubinstein) bu tekdüze ve ısrarlı ezgiyle ayaklarını vurarak, gittikçe artan bir tutkuyla dans eder; daha sonra müziğin güçlenmesiyle diğer dansçılar dumanlar içinden çıkarak dansa katılır, en son da bıçaklar çekilir... Bale büyük başarı kazandı; değişmeyen ritmi, durmadan tekrarlanan melodinin gittikçe yükselerek çılgın bir hal alması seyircileri adeta büyülemişti. Hatta bir kadının yerinden fırlayarak “Bu adam delirmiş” diye bağırması üzerine Ravel'in “Yapıtımı galiba sadece bu kadın anladı” dediği söylenir.

Bolero'nun orkestrasyonunda kastanyet, def gibi tipik İspanyol çalgıları kullanmayan Ravel, bu sabit fikrin etkisini uzun bir kreşendo (yükseliş) ile elde eder. Üç yüz mezürü aşan Bolero'nun temasında birbirinden bir nakaratla (*ritornel*) ayrılan, 16 mezür uzunluğunda iki cümle vardır. Birincisi trampetin sürekli vuruşlarıyla belirlenir; ikincisi ise daha çok doğaya özgü bir ezgi gibidir. 3/4'lük bolero ritminde, do majör tonda başlayan ve sona kadar ton değişimlerinden (modülasyon) uzak kalan yapıt, aynı zamanda orkestra çalgılarını teker teker sergiler. Farklı çalgılarla elde edilen göz kamaştırıcı orkestral renkler, yavaş yavaş artan ses yoğunluğu önce çok hafif (*pianissimo*) şekilde trampette başlar; buna, basların bütün eser boyunca sürecek olan *pizzicato*'ları eşlik eder. Flüt *pianissimo* olarak melodiyi duyurur; klarnet bunu tekrarlar. Daha sonra fagot temanın bir değişkenini minörde sunar; bunu da mi bemol klarnet tekrarlar. Trampetin ritmi duyurmasına flüt de yardımcı olur. Bu 16 mezürlük tema, temanın tekrarı, minör değişkenin tekrarı olarak düzenlenen şema, dört kez uygulanır. Sesin biraz daha arttığı ikinci uygulamada obua, trompet ve saksofon yer alır. Trampetin yanında ritme yardımcı olanlar ise fagotlar, kornolar ve trompettir. Üçüncü uygulamada *mezzoforte*'ye (orta kuvvet) erişilmiştir; temayı selest ve iki *piccolo* flütün büyüleyici etkiyle eşlik ettikleri kornolar sunar. Daha sonra obua, klarnet ve trompet başrolde. Dördüncü uygulamada *forte* (kuvvetli) bir tınıyla kornolar, trompetler ve özellikle *pizzicato*'larla yaylı çalgılar ritmi belirler. Kemanların, önce eşsesli, sonra akorlarla temayı duyurması ilk zirveyi oluşturur. Davul, büyük bir çekiç gibi do ve sol seslerini sürekli bas tonda vurgular. Beşinci uygulamada ise muazzam bir *fortissimo* gerçekleşir. Tema bir kez sunulur; hemen minör değişkene geçilir; buna trombon dahil bütün çalgılar katılır. Bu arada bas tondaki do ve sol sesleri felç olmuş gibiyken, orkestra birden mi majör tona geçer. Bir haykırışın gırtlaktan çıkışı gibi olan geçiş, yine aniden do majöre döner ve bir çığlıkla çöker, kalır...

Bolero'nun bu kadar ilgi görmesine şaşırان ve başarı kutlamalarına “Yalnızca moda bir çalışmadan başka bir şey değil” diye cevap veren Ravel'i yapıtı konusunda kızdıran tek şey de ünlü orkestra şefi Arturo Toscanini'nin Bolero'yu İtalyanlara özgü sıcakkanlılıkla, çok çabuk çaldırması olmuş, yapıt birkaç dakika daha kısalıvermişti. (Süre 21')

— İRKİN AKTÜZE

Mikis Theodorakis (trans.: A. Wastor)
Zorba Süiti

Mikis Theodorakis'in Zorba balesi melodik olmakla beraber senfonik bir yapıttır: Bestecinin kendi yaratıcı ve siyasi tarihindeki iki farklı akımın uzlaşması sayılabilir. Çağdaş Yunan edebiyatının en iyi bilinen yapıtlarından birini bale formunda sunar. Theodorakis 1925 yılında Sakız Adası'nda doğmuştur. Yunanistan'ın oldukça şiddet içeren 20. yüzyıl siyasi tarihi ve bestecinin bunun ötesine geçme çabaları, yapıtlarının pek çoğunun arka planını oluşturur. Olivier Messiaen'in öğrencisi olan Theodorakis, kariyerine klasik, çoğunlukla senfonik yapıtlar yazarak başlamış ve aynı zamanda önemli bir politik kişilik olarak da ön plana çıkmıştır. Theodorakis, 1960 tarihli Epitaphios şarkı dizisi (söz: Yannis Ritsos) ile senfonik besteleri bırakarak halk müziği ile yasaklı buzuki müziğini temel alan yeni bir

Yunan popüler müziği yaratmaya yönelmiştir. Bu stilde 140'tan fazla şarkı yazmış ve bunların birçoğu çok tutulmuştur. 1966'dan itibaren sanatsal çabalarını, hâlâ kutuplaşmış halde olan Yunan siyasi coğrafyasını uzlaştırmaya yöneltmiştir. Yönetmen Michael Kakoyanis'in Nikos Kazancakis'in romanından uyarladığı ve başrolünde Anthony Quinn'in oynadığı *Zorba* filmine yazdığı müzikle uluslararası üne kavuşmuştur. 1980'de popüler müzik kariyerini sonlandırmış ve senfonik bestelerine geri dönmüştür.

Verona Festivali Direktörü'nden gelen yapıt siparişi, Theodorakis'e kariyerinin iki farklı yönünü birleştirme imkânı sundu. 1988 yılında Verona'da prömiyeri yapılan bu sipariş, *Zorba* filmi ile kitabını temel alan bir bale eseri idi. Balenin hikâyesi filminden daha fazlasını kapsar. Theodorakis yapıta yazdığı notlarda, genel olarak içip dans etmekten başka bir şey yapmayan birinin bilgeliği kaynağı olabilmesi fikrinden duyduğu tatminsizliği belirtmiştir. Bestecinin, balenin librettosunda altını çizdiği öğe ise kendi siyasi ve müzikal çizgisiyle daha uyumludur: Uzun yıllara yayılan kan davalarının korkunç sonuçlarını betimler.

Orkestra ve koro için yaklaşık iki saatlik yapıtta Theodorakis, 1960–1980 döneminde yazdığı çeşitli şarkıları da kullanmıştır. Bunlar bazen koro tarafından ve buzukinin katılımıyla doğrudan popüler stilde seslendirilir. Bazen de dans veya aksiyon sahneleri için klasik stilde gelişirler. Tüm müziğin akışı ve gelişimi, *Zorba* filminin meşhur dans temasının senfonik uyarlamasıyla son bulmak üzere tasarlanmıştır. (Süre 12')

Konser öncesinde cep telefonlarının (ve diğer elektronik cihazların) kapatılması veya sessiz duruma alınması önemle rica olunur. Konser sırasında fotoğraf çekilmesi, video ya da ses kaydı yapılması yasaktır.
Please turn off your mobile phone (and other electronic devices) or turn it to silent mode, prior to the start of the performance. Taking photos and video or audio recordings are not permitted during the performance.

47.
İSTANBUL
MÜZİK
FESTİVALİ
11-30
HAZİRAN
2019

Festivalde sizi müziğe
bambaşka bir şekilde
yakınlaştıracak bu
sıradışı tecrübeyi
kaçırmayın!

YAŞAMA ÖVGÜ HUMAN REQUIEM

RUNDFUNKHOR BERLIN

28 Haziran Cuma
29 Haziran Cumartesi
21.00, Zorlu PSM Türkcell Sahnesi

muzik.iksv.org

iksv kurucu sponsor

iksv resmi konaklama sponsoru

kültür

biletix
ticketmaster Türkiye

değerli
işbirliğiyle

FESTİVAL SPONSORU
FESTIVAL SPONSOR

İstanbul Kültür Sanat Vakfı
Istanbul Foundation for Culture and Arts
Nejat Eczacıbaşı Binası
Sadı Konuralp Caddesi No: 5
Şişhane 34433 İstanbul
T (212) 334 07 00
F (212) 334 07 02
E muzik.fest@iksv.org
muzik.iksv.org